

باسمہ تعالیٰ

چرا

حجاب؟

چرا حجاب؟

مقدمه

یکی از نیازهای حقیقی و مسلم در زمینه های تربیتی، دینی، اخلاقی و فرهنگی، مسئله حجاب و عفاف است؛ هرچه الگوهای حجاب دارای مراتب عالی تر و متعالی تر باشند، تأثیر بیش تری بر معنویت و دینداری فرد و جامعه خواهند گذاشت و هر چه حجاب فردی و اجتماعی متعالی تر باشد، نورانیت، تقدّس و حرمت اخلاقی و رشد و تعالی جامعه اسلامی بیشتر خواهد بود و هر چه خلأ در این زمینه محسوس تر باشد، مشکلات و آسیب های سلامت و رشد و امنیت فردی و اجتماعی فزون تر است.

هر چند مسئله حجاب و عفاف به ظاهر یک مسئله کهن و تکراری است، ولی ابعاد نوینی دارد که با هر کلمه و هر سخنی می توان بعضی از این زوایا را یافت نمود. یکی از راه های گسترش و توسعه حجاب و عفاف این است که به کاوش و پیشینه یابی و تبارشناسی فواید و آثار حجاب و عفاف بپردازیم و آن را در قالب های گوناگون به جامعه ارائه دهیم. جستجو و پرسش از فواید حجاب و بازخوانی سطور پیدا و ناپیدای آثار آن، سبب توسعه و تعمیق و تحکیم مبانی آن در قلوب می شود. مسئله حجاب و عفاف در عقل و نقل شاخصه یابی و تأکید شده است. در مقاله حاضر، با مروری بر اهم فواید آن سعی بر اثبات حقانیت و لزوم مسئله حجاب و عفاف شده است.

سیمای حقیقی مسئله حجاب

«از نظر اسلام محدودیت کامیابی های جنسی به محیط خانوادگی و همسران مشروع، از جنبه روانی به بهداشت روانی اجتماع کمک می کند و از جنبه خانوادگی سبب تحکیم روابط خانواده و برقراری صمیمیت کامل بین زوجین و از جنبه اجتماعی موجب حفظ و استیفای نیروی کار و فعالیت اجتماع می گردد و از نظر وضع زن در برابر مرد، سبب می شود ارزش زن در برابر مرد بالا رود. حجاب در اسلام از یک مسئله کلی تر و اساسی تر سرچشمه می گیرد و آن این است که اسلام می خواهد انواع التذاذهای جنسی - چه بصری و لمسی و چه نوع دیگر - در محیط خانوادگی و در کار به ازدواج قانونی اختصاص یابد و اجتماع منحصر برای کار و فعالیت باشد. فلسفه پوشش اسلامی به نظر ما چند چیز است؛ بعضی از آن ها جنبه روانی دارند و بعضی جنبه خانه و خانوادگی و بعضی دیگر جنبه اجتماعی، بعضی مربوط به بالا بردن احترام زن و جلوگیری از ابتذال او.»^۱

فواید حجاب

۱- اطاعت امر الهی

امروزه شناخت انسان موضوع تحقیقات وسیع و دامنه داری است که با اشتیاق دنبال می شود؛ ولی هنوز هزاران سؤال درباره انسان بی پاسخ مانده است زیرا علم بشری علمی ناقص و بر اساس آزمون و تجربه به دست می آید و چه بسا علم مسئله ای را امروز نافع تشخیص داده و سال ها بعد آن را مضر بداند.

۱. مجموعه آثار استاد شهید مطهری، ج ۱۹، ص ۴۳۳ - مسئله حجاب

چنان که در گذشته چنین بوده است.

به همین جهت تنها قوانین الهی که با احاطه کامل بر ابعاد وجودی انسان و ارزیابی همه جانبه و همسو با سیر تکامل هستی وضع می گردد، خواهد توانست سعادت انسان را تأمین نماید. به طور مسلم پیروی قوانین الهی فواید بی شماری را برای جامعه به ارمغان خواهد آورد و نادیده گرفتن هر یک از آن ها پیامدها و زیان های بی شماری را به دنبال خواهد داشت. آری بهترین آفریدگار برای بهترین آفریده، بهترین قانون را برای تنظیم زندگی ارائه کرده است.

یکی از این قوانین قانون حجاب است که از احکام ضروری اسلام می باشد و همه فرق اسلامی به آن اعتقاد داشته، بلکه هر کس با اسلام اندکی آشنایی داشته باشد آن را جزء اولین قوانین الهی می یابد که با توجه به اهمیت حجاب، قرآن و روایات تأکید فراوانی بر حفظ آن نموده اند و فقهای شیعه منکر او را محکوم به کفر دانسته اند. بی تردید قوانین الهی از تنگ نظری و کوتاه بینی، سطحی نگری و تعصب مبرا می باشد و برای خود فلسفه ای دارد.

امام خمینی رحمت الله علیه در مورد حجاب می فرماید:

«اصل حکم حجاب از ضروریات است و منکر آن حکم منکر ضروری را دارد و منکر ضروری محکوم به کفر است؛ مگر این که معلوم باشد که منکر خدا یا رسول نیست.»^۱

آیات حجاب

آیات متعددی در قرآن راجع به مسئله حجاب و نگاه و کیفیت رابطه زن و

مرد وارد شده است که در ذیل به مهم‌ترین آن‌ها اشاره می‌شود:

(الف) آیه ۵۹ سوره احزاب

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ
أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

ای پیامبر! به همسران و دختران و زنان مؤمنان بگو: جلباب‌ها (روسری‌های بلند) خود را بر خویش فرو افکنند. این کار برای این‌که شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند بهتر است؛ و اگر تاکنون خطا و کوتاهی از آن‌ها سرزده توبه کنند. خداوند همواره آمرزنده رحیم است.»

(ب) آیه ۳۱ سوره نور خطاب به پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم می‌فرماید:

« وَ قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَرِهِنَّ وَ يَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَ لَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ لِيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَ لَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ
ءَابَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ
نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوْ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْأَرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ
يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَ لَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَ تَوْبُوا إِلَىٰ
اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

و به زنان با ایمان بگو چشم‌های خود را (از نگاه هوس‌آلود) فروگیرند، و دامان خویش را حفظ کنند و زینت خود را - جز آن مقدار که نمایان است - آشکار نمایند و (اطراف) روسری‌های خود را بر سینه خود افکنند (تا گردن و سینه با آن پوشانده شود)، و زینت خود را آشکار نسازند مگر برای شوهران‌شان، یا پدران‌شان، یا پدر شوهران‌شان، یا پسران‌شان، یا پسران همسران‌شان، یا برادران‌شان، یا پسران برادران‌شان، یا پسران خواهران‌شان، یا زنان هم‌کیش‌شان،

یا بردگان‌شان [کنیزان‌شان]، یا افراد سفیه که تمایلی به زن ندارند، یا کودکانی که از امور جنسی مربوط به زنان آگاه نیستند و هنگام راه رفتن پاهای خود را به زمین نزنند تا زینت پنهانی‌شان دانسته شود (و صدای خلخال که برپا دارند به گوش رسد). و همگی به سوی خدا بازگردید ای مؤمنان، تا رستگار شوید.»

با مراجعه به کتب لغت و تفاسیر و تواریخ و روایات، در مجموع استفاده می‌شود که «خُمُر» جمع «خِمَار» (که در آیه بعد به آن اشاره شده است) و به معنای مقنعه و روسری بلندی است که روی گردن و سینه‌ها را می‌پوشاند.

«جلایب» هم جمع «جلباب» به معنای ملحفه، چادر یا شنل بلندی است که روی سایر لباس‌ها پوشیده می‌شود و سراسر بدن را دربر می‌گیرد.^۱

با توجه به این که سایر اعضای بدن به‌طور معمول پوشیده است، با پوشاندن موی سر و گردن و بالای سینه بر اساس مفاد آیات، تقریباً حدّ حجاب شرعی را قرآن به صراحت بیان کرده است.

ج) سوره احزاب آیه ۳۳

در این آیه خداوند کریم در قرآن مجید خطاب به زنان پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم می‌فرماید:

« وَ لَا تَبْرَجْنَ تَبْرُجُ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى - و همچون دوران جاهلیت نخستین (در

میان مردم) برج وار و فریباگرانه ظاهر نشوید.»

« "تبرج" به معنی آشکار شدن در برابر مردم است، و از ماده "برج" گرفته

شده که در برابر دیدگان همه ظاهر است.

اما این که منظور از جاهلیت اولی چیست؟ ظاهراً همان جاهلیتی است که

۱. به مقاله «جلباب و خمار چیست؟» در همین نشریه مراجعه بفرمایید.

مقارن عصر پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم بوده، و به طوری که در تواریخ آمده در آن موقع زنان حجاب درستی نداشتند، و دنباله‌ی روسری‌های خود را به پشت سر می‌انداختند به طوری که گلو و قسمتی از سینه و گردن‌بند و گوشواره‌های آن‌ها نمایان بود...

...این تعبیر نشان می‌دهد که جاهلیت دیگری همچون جاهلیت عرب در پیش است که ما امروز در عصر خود آثار این پیشگویی قرآن در دنیای متمدن مادی را می‌بینیم

...ظاهر این است " جاهلیت اولی " همان جاهلیت قبل از اسلام است که در جای دیگر قرآن نیز به آن اشاره شده است (سوره آل عمران آیه ۱۴۳ و سوره مائده آیه ۵۰ و سوره فتح آیه ۲۶) و " جاهلیت ثانیه "، جاهلیتی است که بعداً پیدا خواهد شد (همچون عصر ما)^۱

۲- نجات از عقوبت

در زنان حجم اندام‌ها زینت حساب شده و قرآن فرموده است که زنان باید زینت خود را بپوشانند. از طرفی بوی خوش و صدا نیز شامل این حکم است. در این خصوص در رساله‌های عملیه توضیح داده شده است و در این جا تنها به چند روایت در این موضوعات اشاره می‌نماییم.

الف) پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم می‌فرماید: « هر زنی که خودآرایی کند و با بهترین لباسش از خانه بیرون رود تا این که مردم او را بنگرند، فرشتگان آسمان‌های هفت گانه و زمین‌ها او را لعنت و نفرین خواهند کرد.»^۲

۱. تفسیر نمونه، ج ۱۷، ص ۲۹۰

۲. بحار ج ۷۳ ص ۳۲۹

ب) در روایتی عبدالعظیم حسنی از امام جواد علیه‌السلام روایت کرده که فرمود پدرم به واسطه آباء گرامش از امیرمؤمنان علیه‌السلام نقل کرد که فرمود:

من و فاطمه سلام‌الله‌علیها بر رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم وارد شدیم، پس ایشان را در حالی که سخت می‌گریست یافتیم، من عرض کردم پدر و مادرم فدایت یا رسول‌الله! چه باعث شده که شما این چنین گریه می‌کنید؟

در پاسخ فرمود: ای علی! شبی که مرا به آسمان بردند (یعنی معراج) زنانی از امتم (ده گروه) را در عذابی شدید نگریستم و آن وضع برای من سخت‌تر از آمد و گریه‌ام از جهت عذاب سخت آنان است که به چشم خویش وضع‌شان را دیدم.

زنی را دیدم که به موی سر آویخته بودند و مغز سرش می‌جوشید... (به این دلیل که) موی خود را از مردهای نامحرم نمی‌پوشانیده است. و زنی را دیدم که گوشت بدن خود را می‌خورد و آتش در زیرش شعله می‌کشید...

(به این دلیل که) بدن خود را برای مردم زینت می‌کرده است. و زنی را دیدم که گوشت بدن او را از جلو و عقب با قیچی‌های آتشین می‌بریدند...

(به این دلیل که) خود را به مردان نمایش می‌داده است.^۱

ج) رسول اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرمود:

۱. عیون أخبار الرضا ج ۲ ص ۱۰

« صِنْفَانِ مِنَ أَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرَهُمَا : قَوْمٌ مَعَهُمْ سِيَاطٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ يَضْرِبُونَ بِهَا النَّاسَ ، وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ عَارِيَاتٌ ، مُبِيلَاتٌ مَائِلَاتٌ ، رُؤُوسُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِ الْمَائِلَةِ ، لَا يَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يَخْرُجُنَّ مِنْهَا ، وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجِدُ مِنَ مَسِيرَةِ كَذَا وَكَذَا .

دو گروه از دوزخیان را [هنوز] من ندیده‌ام: گروهی که تازیانه‌هایی مانند دم گاو در دست دارند و مردم را با آن می‌زنند؛ و [گروه دیگر] زنانی که پوشش [تن نما] دارند و برهنه‌اند، کج راه می‌روند و دیگران را نیز به کجروی تشویق می‌کنند، سرهای‌شان همچون کوهان شتر خراسانی فروهسته است. اینان به بهشت نمی‌روند و بوی بهشت را که از فاصله‌ای چنین و چنان (بسیار زیاد) به مشام می‌رسد، استشمام نمی‌کنند.^۱

د) اصبح بن نباته گوید: از امیر مؤمنان علیه‌السلام شنیدم که می‌فرمود:
يُظْهَرُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ وَ أَقْتِرَابِ السَّاعَةِ وَ هُوَ شَرُّ الْأَزْمَنَةِ نِسْوَةٌ كَاشِفَاتٌ عَارِيَاتٌ مُتَبَرِّجَاتٌ مِنَ الدِّينِ دَاخِلَاتٌ فِي الْفَيْئِ مَائِلَاتٌ إِلَى الشَّهَوَاتِ مُسْرِعَاتٌ إِلَى اللَّذَاتِ مُسْتَحَلَّاتٌ لِلْمَحْرَمَاتِ فِي جَهَنَّمَ خَالِدَاتٌ

در آخر الزمان و نزدیک قیامت که بدترین زمان هاست، زنانی ظاهر می‌شوند که بزک‌کننده و برهنه و بی‌حجابند و از دین خارج می‌شوند و در فتنه‌ها داخلند

۱. میزان الحکمه ج ۲ ص ۴۸۱ ح ۳۴۱۸ - در متن حدیث تعبیرهای «مائلات» و «ممیلات» ذکر شده است. لسان‌العرب درباره این تعبیرات می‌نویسد: مائلات یعنی زنانی که با کرشمه راه می‌روند و دل مردان را می‌ربایند؛ یا: روسری و مقنعه خود را کج و تا نیمه بر سر می‌نهند؛ یا: با آرایش و زیور بیرون می‌آیند و خود را به نمایش می‌گذارند؛ ممیلات: زنانی که به دیگر زنان یاد می‌دهند مانند آن‌ها رفتار کنند (در بی‌حجابی)؛ یا: با تبختر و کرشمه راه می‌روند. به قولی: مائلات یعنی زنانی که مانند بدکاره‌ها، موهای خود را شانه و آرایش می‌کنند؛ و ممیلات زنانی هستند که دیگران را به این گونه آرایش می‌کنند (زنان آرایشگر)

و به شهوات مایل و به سوی لذت‌ها شتابانند، محرمات را حلال می‌شمارند و آن‌ها در جهنم برای همیشه جاودان خواهند بود.^۱

(ح) پیامبر اعظم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرمود :

« هَلَاكُ نِسَاءِ أُمَّتِي فِي الْأَحْمَرَيْنِ الذَّهَبِ وَ الثِّيَابِ الرَّقَاقِ وَ هَلَاكُ رِجَالِ أُمَّتِي فِي تَرْكِ الْعِلْمِ وَ جَمْعِ الْمَالِ

هلاکت زنان امت من به دو چیز است: حرص به جمع نمودن طلا و پوشیدن لباس‌های نازک و هلاکت مردان امت در ترک علم و جمع‌آوری مال»^۲

(و) عطر زدن

رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرمود: «أَيُّ امْرَأَةٍ تَتَطَيَّبُ ثُمَّ خَرَجَتْ مِنْ بَيْتِهَا فَهِيَ تُلْعَنُ حَتَّى تَرْجِعَ إِلَى بَيْتِهَا مَتَى رَجَعَتْ - هر زنی که خود را معطر کند و از خانه خود بیرون رود، تا زمانی که به خانه‌اش باز گردد مورد لعنت و نفرین (فرشتگان نگهبان خود) قرار می‌گیرد.»^۳

و فرمود: «أَيُّ امْرَأَةٍ اسْتَعْطَرَتْ ثُمَّ خَرَجَتْ فَمَرَّتْ عَلَى قَوْمٍ لِيَجِدُوا رِيحَهَا فَهِيَ زَانِيَةٌ - هر زنی عطر بزند و بیرون رود و بر گروهی بگذرد که بوی او را دریابند زنا کار است.»^۴

امام باقر علیه‌السلام فرمود: «أَيُّ امْرَأَةٍ تَطَيَّبَتْ لِغَيْرِ زَوْجِهَا لَمْ يُقْبَلْ مِنْهَا صَلَاةٌ حَتَّى تَغْتَسِلَ مِنْ طَيِّبِهَا كَغُسْلِهَا مِنْ جَنَابَتِهَا - هر زنی که برای غیر شوهر

۱. من لا يحضره الفقيه ؛ ج ۳ ؛ ص ۳۹۰

۲. إرشاد القلوب إلى الصواب (للديلمي) ج ۱ ص ۱۸۳

۳. ثواب الأعمال النص ص ۲۵۹

۴. نهج الفصاحة ص ۳۵۹

عطر بزند خداوند نمازش را قبول نکند تا از آن غسل کند چنان که از جنابت غسل می‌کند.^۱

۳- احیا ارزش‌های متعالی

اگر زنان دارای حجاب باشند، همه مثل هم می‌شوند. امتیازات ظاهری و زیبایی‌های جسمی، زیور و مقام محو می‌گردد. آن‌گاه ذهن‌ها متوجه ارزش‌های واقعی نظیر علم، ادب، هنر و اخلاق می‌شود و در تحصیل آن‌ها کوشا می‌گردد؛ در نتیجه استعدادها شکوفا و جامعه راه ترقی و پیشرفت را به سرعت طی خواهد نمود. آری از آن جهت که حجاب احیاگر ارزش‌های معنوی است، اسلام پوشش از بیگانه را ملاک برتری زن معرفی کرده است. پیامبر اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله فرموده‌اند:

«بهترین زنان آن است که بچه زیاد می‌آورد و با عاطفه و محبت و عقیف و پوشیده باشد، در خانواده‌اش عزیز و محترم، و برای شوهر متواضع و فروتن باشد. با شوهر شوخ و مزاح‌گر و نسبت به دیگران (از مردان) مستور و خوددار باشد.»^۲

پیامبر اعظم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم در حدیثی دیگر درباره بدترین زنان فرموده‌اند:

«پست‌ترین زنان شما زنی است که در خانواده خویش خوار و بی‌مقدار بوده، و بعد در خانه شوهر خود را بزرگ و عزیز بشمار آورد و به شوهر خود فخر

۱. مکارم الأخلاق ص ۲۱۵

۲. الکافی (ط - الإسلامية) ج ۵ ص ۳۲۴ - إِنَّ خَيْرَ نِسَائِكُمُ الْوَلُودُ الْوَدُودُ الْعَفِيفَةُ الْعَزِيزَةُ فِي أَهْلِهَا الذَّلِيلَةُ مَعَ بَعْلِهَا الْمُتَبَرِّجَةُ مَعَ زَوْجِهَا الْحَصَانُ عَلَى غَيْرِهِ الَّتِي تَسْمَعُ قَوْلَهُ وَتُطِيعُ أَمْرَهُ وَإِذَا خَلَا بِهَا بَدَلَتْ لَهُ مَا يُرِيدُ مِنْهَا وَ لَمْ تَبْدَلْ كَتَبَدَّلِ الرَّجُلُ.

فروشد، و نازا و کینه‌توز بوده، آن‌که از کار زشت پروا نکند، و خود را برای غیر در نبودن همسر بیاراید، و در بودن شوهر از آرایش خودداری نماید.»^۱

۴- لباس حضور نزد پروردگار

نظام آفرینش به گونه‌ای طراحی شده است که هر موجودی در آن مسئولیتی دارد. این مسئولیت با طبیعت و کیفیت وجودش تناسب کامل دارد. زیرا؛ ایفای هر مسئولیتی متوقف بر عطایا و مواهب مناسب و لازم برای آن مسئولیت است. پروردگار جهان بر اساس داده‌های طبیعی و فطری انسان مسئولیت‌هایش را تنظیم فرموده است و با اعطای اختیار، انسان را در انتخاب راه آزاد گذاشته است. دست تدبیر آفرینش عفت و حیا را در نهاد زن، فطری ساخت؛ بنابراین ایفای همه مسئولیت‌های زن متوقف بر حفظ این امر فطری است؛ به همین جهت خداوند حجاب را واجب نمود تا امر درونی با حفاظ بیرونی محفوظ گردد و زن برای انجام وظایف طبیعی اجتماعی خود مهیا شود. آری خداوند می‌خواهد این موجود لطیف را با حجاب بیند و او را با این پوشش دوست دارد. چه زیباست پیوند میان خدا و بنده‌اش! به همین جهت آنگاه که زن در پیشگاه معبودش حاضر می‌گردد و به نمازی می‌ایستد تا با خدایش سخن بگوید، باید حجاب را به‌طور کامل رعایت نماید تا نماز و نیایشش صحیح بوده و مقبول خداوند قرار گیرد.

بدین سان حجاب از خود بیگانگی جلوگیری می‌کند و مقدمه خودشناسی و در نتیجه خداشناسی و قرب به حق تعالی می‌گردد.

۱. من لا یحضره الفقیه ج ۳ ص ۳۹۱ - الدَّلِيلَةُ فِي أَهْلِهَا الْعَزِيْزَةُ مَعَ بَعْلِهَا الْعَقِيْمِ الْحُقُوْدُ الَّتِي لَنَا
تَوَرَّعَ مِنْ قَبِيْحِ الْمُنْتَبِرَةِ إِذَا غَابَ عَنْهَا بَعْلُهَا الْحَصَانُ مَعَهُ إِذَا حَضَرَ

حجاب پرچم اسلام است و زنان پرچمدار آن؛ حجاب تعظیم شعائر اسلامی است:

« ذَلِكَ وَ مَنْ يُعْظَمُ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ - هر کس شعائر خداوند را تعظیم کند، این امر نشانه پاکی قلب و تقوای درونی اوست. » (حج/۳۲)

بنابراین حجاب بهترین و تنها لباس حضور در پیشگاه پروردگار است.

۵- انجام بهتر مسئولیت‌های اجتماعی

«هر فردی در برابر جامعه خود مسئول است. این مسئولیت، عام است؛ یعنی هم شامل زن‌ها می‌شود و هم شامل مردها.

پاره‌ای از مسئولیت‌های زنان به حجاب آنان بستگی دارد. زن اگر حجاب داشته باشد، بار این‌گونه مسئولیت‌ها را بر دوش می‌گیرد و شخصیت و عظمتش بالا می‌رود؛ اما اگر جامه مقدس حجاب را از تن بدرد، از عهده انجام این‌گونه مسئولیت‌ها، برنمی‌آید»

۶- سلامت اخلاق جامعه

همواره باید هرچه به سلامت اخلاق جامعه لطمه می‌زند، ریشه کن شود و هرچه سلامت اخلاق جامعه را تضمین می‌کند، تقویت گردد.

هرچه گرایش جامعه به حجاب شدت یابد، از مفسد اخلاقی و اجتماعی، کاسته می‌شود. سلامت اخلاق جامعه، از اهداف عالی اسلام است.

زن با پوشش شرعی خود، خانواده را استوار و پابرجا می‌سازد و بیهوده، افراد را تحریک نمی‌کند و هوس‌ها را بر نمی‌انگیزد و مردها را به مفسده نمی‌کشاند. زن با پذیرش حجاب اسلامی، بزرگ‌ترین و ارزنده‌ترین خدمات را به خانواده‌ها و جوان‌ها و بالاخره جامعه می‌کند؛ زیرا اخلاق و پاکی و فضیلت را

رونق و رواج می‌بخشد.

زنانی که جسم خود را پربهاتر از آن می‌دانند که اجازه دهند، هر چشمی از آن تمتع گیرد، هر هوسی بدان گرایش یابد، بر مسند والای فضیلت نشسته‌اند. کار این‌گونه زنان پیامبرگونه است؛ زیرا بعثت پیامبران، به منظور تکمیل و تتمیم اخلاق است.

اسلام از بی‌حجابی و بدحجابی بیزار و متنفر است؛ زیرا این‌ها ایند که با متزلزل کردن اخلاق و فضیلت، اسلام را در بین مردم، ضعیف و لگدمال می‌کنند. زنان باحجاب، خدمتگزار واقعی دین و اخلاق و زنان بی‌حجاب و بدحجاب، عامل براندازی و بنیان‌کنی دین و اخلاقند.

حضرت امام رضا علیه‌السلام در جواب سؤالات محمد بن سنان مکتوبی مرقوم و به‌سوی او ارسال داشتند. در آن آمده:

حُرْمَ النَّظَرِ إِلَى شُعُورِ النِّسَاءِ الْمَحْجُوبَاتِ بِالْأَزْوَاجِ وَ غَيْرِهِنَّ مِنَ النِّسَاءِ لِمَا فِيهِ مِنْ تَهْيِيجِ الرِّجَالِ وَ مَا يَدْعُو التَّهْيِيجَ إِلَى الْفَسَادِ وَ الدُّخُولِ فِيْمَا لَا يَحِلُّ وَ لَا يَحْمَلُ [يَجْمَلُ] وَ كَذَلِكَ مَا أَشْبَهَ الشُّعُورِ

نگاه کردن به موهای زنان مستور و بانوان شوهردار و غیر ایشان حرام است زیرا این نگاه مرد را تهییج و تحریک نموده و تهییج شخص را به فساد و چیزی که حلال و پسندیده نیست می‌کشاند و همچنین است حکم غیر مو که نگاه مرد به آن‌ها حلال نیست.^۱

۷- افزایش شخصیت زن

شخصیت، مجموعه افکار و عواطف و عادات و اخلاقیات یک انسان است و

خلاصه هرچه به یک شخص مربوط می شود، بیرون از وجود او نیست و شخصیت اوست. تنها راه بالا بردن شخصیت زن را حجاب او می دانیم. اگر او به حجاب روی آورد، پایگاه خانواده گی اش قوی می شود. مردها، ناچار می شوند به زندگی خانوادگی خود، ارج نهند و به همسران خود واقعاً توجه کنند.

علو شخصیت زن در این است که کمال همسری و کمال مادری و کمال اجتماعی را برای خود احراز کند. بی حجاب در بعد همسری و مادری، شکست خورده و در بعد فعالیت های اجتماعی، ابزار و بازیچه و ملعبه شده و خواه ناخواه سقوط کرده است.

« حریم نگه داشتن زن میان خود و مرد یکی از وسائل مرموزی بوده است که زن برای حفظ مقام و موقع خود در برابر مرد از آن استفاده کرده است. اسلام زن را تشویق کرده است که از این وسیله استفاده کند. اسلام مخصوصاً تأکید کرده است که زن هر اندازه متین تر و باوقارتر و عفیف تر حرکت کند و خود را در معرض نمایش برای مرد نگذارد بر احترامش افزوده می شود.

در سوره احزاب پس از آن که توصیه می کند زنان خود را بپوشانند می فرماید: « ذَلِكَ أَذْنِي أَنْ يُعْرَفَنَّ فَلَا يُؤْذَيْنَ »^۱ یعنی این کار برای این که به عفاف شناخته شوند و معلوم شود خود را در اختیار مردان قرار نمی دهند بهتر است و در نتیجه

---

۱. يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَذْنِي أَنْ يُعْرَفَنَّ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا - ای پیامبر! به همسران و دخترانست و زنان مؤمنان بگو: «جلبابها [روسری های بلند] خود را بر خویش فروافکنند، این کار برای این که شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند بهتر است؛ (و اگر تا کنون خطا و کوتاهی از آنها سر زده توبه کنند) خداوند همواره آمرزنده رحیم است. (احزاب/ ۵۹)

دور باش و حشمت آن‌ها مانع مزاحمت افراد سبکسر می‌گردد.^۱ به طور کلی اشیایی که در همه جا یافت می‌شود و دسترسی به آن به آسانی صورت می‌گیرد، از ارزش کمتری برخوردار است. از طرفی بشر همواره اشیای ذی‌قیمت خود را از دسترس دیگران دور نگه می‌دارد و به شیوه‌ای خاص از آن مراقبت می‌نماید. اسلام که زن را گوهر گران‌بهای هستی و دارای شخصیت کامل انسانی می‌داند، حجاب را همچون صدف بهترین وسیله برای حفظ و ثبات آن شخصیت معرفی کرده است. آنان که زنان را تشویق به آرایش و تزئین و نمایش زیبایی‌های جسمی خود می‌نمایند، در حقیقت زن را فاقد شخصیت و روح انسانی می‌شمارند که باید با تزئین و نمایش زیبایی‌های جسمی، منزلت اجتماعی مناسب خویش را به دست آورد. تجربه نیز این مطلب را ثابت کرده است.

قبل از ظهور اسلام، نه تنها زنان ارزشی نداشتند؛ بلکه داشتن یک دختر ننگ به حساب می‌آمد:

«وَ إِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَ هُوَ كَظِيمٍ - در حالی که هر گاه به یکی از آن‌ها بشارت دهند دختر نصیب تو شده، صورتش (از فرط ناراحتی) سیاه می‌شود؛ و به شدت خشمگین می‌گردد.» (نحل/۵۸)

در چنین جامعه‌ای بی‌حجابی که علامت آن بی‌ارزشی بود، رواج داشت. اسلام مقام زن را بالا برد و شخصیت او را مورد تکریم قرار داد و با آوردن قانون حجاب حفظ و دوام این شخصیت را برای همیشه بیمه کرد. بر این اساس، حجاب وسیله‌ای است در خدمت زن تا موفقیت خویش را در

۱. مجموعه آثار استاد شهید مطهری، ج ۱۹، ص ۴۴۳

جامعه تحکیم کرده و شخصیت و احترام خویش را فزونی بخشد.

۸- استحکام خانواده

« شک نیست که هر چیزی که موجب تحکیم پیوند خانوادگی و سبب صمیمیت رابطه زوجین گردد برای کانون خانواده مفید است و در ایجاد آن باید حداکثر کوشش مبذول شود، و بالعکس هر چیزی که باعث سستی روابط زوجین و دلسردی آنان گردد به حال زندگی خانوادگی زیانمند است و باید با آن مبارزه کرد. اختصاص یافتن استمناعات و التذاذهای جنسی به محیط خانوادگی و در کادر ازدواج مشروع، پیوند زن و شوهری را محکم می‌سازد و موجب اتصال بیشتر زوجین به یکدیگر می‌شود. فلسفه پوشش و منع کامیابی جنسی از غیرهمسر مشروع، از نظر اجتماع خانوادگی این است که همسر قانونی شخص از لحاظ روانی عامل خوشبخت کردن او به‌شمار برود؛ در حالی که در سیستم آزادی کامیابی، همسر قانونی از لحاظ روانی یک نفر رقیب و مزاحم و زندانبان به‌شمار می‌رود و در نتیجه کانون خانوادگی براساس دشمنی و نفرت پایه‌گذاری می‌شود.»^۱

بنابراین زنان با حجاب خود موجب تحکیم خانواده شخصی و دیگران می‌شوند؛ چراکه با حجاب‌شان اطمینان و اعتماد شوهرشان را به پاکی خود جلب می‌کنند و باعث تحکیم خانواده می‌گردند؛ اما نقش آنان در تحکیم خانواده‌های دیگر، بدین لحاظ است که مردان از تمتعات خارج از محدوده زناشویی محروم می‌شوند و طبعاً به همسران خود بیشتر توجه می‌کنند.

۹- آزادی واقعی زنان

۱. مجموعه آثار استاد شهید مطهری، ج ۱۹، ص ۴۳۷

این‌که زنان باید حجاب را رعایت کنند، زور و دستوری از ناحیه مردان نیست تا آزادی آنان را سلب کنند، بلکه وظیفه شرعی آنان است که حجاب را رعایت کنند. زنان با حجاب در فعالیت‌ها و رفت و آمدهای خود، آزادترند؛ زیرا مردان بوالهوس اطمینان دارند که این‌ها، طعمه و ملعبه نمی‌شوند؛ بنابراین کمتر بر آن‌ها ایجاد مزاحمت می‌کنند.

زن با حجاب، مظهر عفاف شناخته شده است و به همین دلیل در خانه و خارج خانه مزاحمتی ندارد. و آزادانه دنبال کارها و مسئولیت‌های خویش است.

قرآن کریم در دو مورد به این مطلب اشاره کرده است. یکی این‌که در آیه ۵۹ سوره احزاب می‌فرماید:

«ای پیامبر به زنان و دختران خود و به زنان مؤمن بگو که پوشش‌های‌شان را به خود بپوشند که این، نزدیک‌تر است به این‌که به پاک‌ی و عفاف شناخته شوند که از طرف افراد هرزه مورد آزار و اذیت قرار نگیرند و خداوند آمرزنده و مهربان است.»

«ام سلمه، همسر پیامبر گرامی اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم می‌گوید: هنگامی که این آیه نازل شد، زنان انصار در موقع خروج از خانه، چنان خود را در پوشش سیاه می‌پوشیدند که گویا روی سر آن‌ها کلاغ نشسته بود و چون کیسه‌ای سیاه به خود پوشانده بودند که سرپای‌شان گرفته بود.»^۱

«و در تفسیر قمی در ذیل این آیه از معصوم نقل کرده که فرموده: سبب نزول این آیه چنین بود، که زنان از خانه بیرون می‌شدند تا به مسجد آیند، و

۱. ترجمه تفسیر المیزان، ج ۱۶، ص ۵۱۷ - به نقل از الدر المنثور، ج ۵، ص ۲۲۱

دنبال رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم نماز بخوانند، و چون شب می‌شد، و زنان برای نماز مغرب و عشاء بیرون می‌آمدند، جوانان سر راه آنان می‌نشستند، و متعرض ایشان می‌شدند، خدای تعالی این آیه را نازل فرمود.^۱

بنابراین بی‌حجابی و بدحجابی، برای زن‌ها ایجاد مزاحمت می‌کند؛ اما هنگامی که اهل حجاب باشند، مزاحمتی بر آنان نیست.

در آیه دیگر خداوند می‌فرماید:

« وَ قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَ لَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى - وَ در خانه‌های خود بمانید، و همچون دوران جاهلیت نخستین (در میان مردم) ظاهر نشوید. » (احزاب/۳۳)

همچنین می‌فرماید:

« يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَ قُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا - ای همسران پیامبر، شما اگر تقوا پیشه کنید مانند دیگر زنان (عادی) نیستید، پس با گفتارتان ناز و عشوه مریزید تا کسی که در دل او مرض (فسق و فجور) است (در شما) طمع ورزد، و گفتاری نیکو (و دور از تحریک و ریه) بگویید. » (احزاب/۳۲)

« وقتی به زنان پیامبر که بیشترشان پیر و سالخورده بوده و زندگی ساده‌ای داشتند هشدار داده می‌شود که با کرشمه و ناز سخن نگویند، زنان جوان و زیبا باید حساب کار خود را بکنند. (زیرا این آیه نشان می‌دهد) با کرشمه سخن گفتن زن، بی‌تقوایی است. »^۲

۱. ترجمه تفسیر المیزان، ج ۱۶، ص ۵۱۷ - به نقل از تفسیر قمی، ج ۲، ص ۱۹۶

۲. تفسیر نور، ج ۹ ص ۳۵۸

« بعضی‌ها می‌گویند به ما چه؛ من می‌خواهم لباسم این‌طوری باشد؛ او نگاه نکند. گرچه کسی که بیمار دل است مشکل دارد، اما من نباید کاری کنم که او تحریک شود. این آیه می‌گوید نه گناه کنید نه سبب گناه دیگران بشوید.

نکته دیگر این که نمی‌گوید: «فیطمع الذین» یعنی اگر یک جمعی به فساد می‌افتند این کار را نکنید، بلکه می‌گوید «الذی» یعنی یک نفر، یعنی اگر حتی یک نفر به گناه می‌افتد شما باید دست از آن کار بردارید. حتی سبب فتنه یک نفر هم نشوید. با هوس و آرزوی گناه هم باید مبارزه کرد تا چه رسد به خود گناه. چون بحث طمع است نه انجام آن.

شیک پوشی مهم است، اما به شرط این که آن شیک، چشم‌های آلوده را به انسان جذب نکند. یعنی انسان یک جور لباس بپوشد که کسی که نگاه می‌کند اگر کسی بود که در قلبش مرض است، مسأله‌ای برایش ایجاد نشود.^۱ در حقیقت آن چه مورد نهی و منع است، تحریک و تطمیع است؛ به سخن خاضعانه باشد یا به هر نحوی دیگر.

۱۰- پاک‌ی و طهارت

در قرآن مجید، در موارد بسیاری تصریح شده است که فلسفه فلان حکم طهارت است؛ به عنوان مثال درباره زکات می‌فرماید: « خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ - از اموال ایشان زکات بگیر تا آن‌ها را طهارت بخشی. » (توبه/۱۰۳)

خداوند نمی‌خواهد که شما را به مشقت بیندازد، بلکه می‌خواهد که شما را طهارت بخشد. درباره این که نباید زن‌های مطلقه را با سخت‌گیری‌ها و اشکال تراشی‌ها از ازدواج مجدد بازداشت، می‌فرماید: « ذَلِكُمْ أَرْزِي لَكُمْ وَ أَطَهِّرُ -

۱. برداشتی از هفت قسمت نرم‌افزار آثار حجت‌الاسلام والمسلمین شیخ محسن قرائتی

این برای شما رشد دهنده‌تر و پاکیزه‌تر است» (بقره/۲۳۲)^۱

هنگامی که در سوره احزاب، دستور می‌دهد که: هرگاه از زنان پیامبر چیزی می‌خواهید از پشت پرده بخواهید، می‌فرماید: «ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَ قُلُوبِهِنَّ -

این برای طهارت دل‌های شما و دل‌های آن‌ها، مفیدتر است» (احزاب/۵۳)

هنگامی که به مردهای مؤمن، دستور فروپوشیدن چشم و عورت، از نظر و آمیزش نامشروع می‌دهد، می‌گوید: «ذَلِكَ أَرْكَى لَهُمْ - این برای رشد و تکامل ایشان، سودمندتر است.» (نور/۳۰)^۲

در اسلام، اصل، پاکی و طهارت قلوب و ارواح است و هر کاری که به این اصل لطمه بزند، مردود و مبعوض است. پاکی و طهارت زن، رمز موفقیت او در خانواده و اجتماع است. چنین زنی برای شوهر همسری ایده‌ال، و برای

۱. وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَمْ أَرْكَى لَكُمْ وَأَطْهَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ - و چون زنان را طلاق دادید و به پایان عده خود رسیدند آن‌ها را از ازدواج با شوهران خود (شوهران سابق یا آنان که انتخاب خواهند کرد) اگر در میان خودشان به نیکی توافق کنند باز مدارید. با این (دستور) کسانی از شما که به خدا و روز آخرت ایمان می‌آورند پند داده می‌شوند. این برای شما رشد دهنده‌تر و پاکیزه‌تر است، و خدا می‌داند و شما نمی‌دانید. (بقره/۲۳۲)

۲. قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَعْضُوا مِنْ أُنْبُسَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا أَرْوَاحَهُمْ ذَلِكَ أَرْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ - به مردان باایمان بگو که چشمان خود را (از آنچه دیدنش حرام است مانند عورت دیگران و بدن زن اجنبی) فرو بندند، و عورت‌های خود را (از این‌که در معرض دید قرار گیرد) حفظ کنند، این برای آن‌ها پاکیزه‌تر است. همانا خداوند از آنچه انجام می‌دهند آگاه

است. (نور/۳۰)

فرزندان، مادری نمونه و برای جامعه خدمتگذاری قهرمان است. اگر پاکی را از زن بگیری، همچون علف سبزی است که در مزبله روییده و نفرت آور است و اگر پاکی را به او ارزانی بداری، گوهر یکتای عالم خلقت و مفخر خانواده و اجتماع است. زنی که در بستر و پوشش خود باقی بماند، همواره شکوه و طراوت دارد و به دست بدخواهان، پرپر و تباه نمی شود؛ اما زنی که از بستر و پوشش، بیرون آید و دامن بگسترد، خزان وجود خود را اعلام کرده و ارزش زنانگی خود را از دست می دهد.

۱۱- نقش دفاعی حجاب

در این مقام بجاست بار دیگر، به نقش و اهمیت حجاب و این که زن خود را از مردان بیگانه بیوشاند توجه گردد، که اگر همراه با ایمان و تقوا باشد، صددرصد از کید و مکر و اغفال و فریب مردان پست و پلید در امان خواهند بود؛ زیرا از برکت ایمان و تقوا، یعنی حجاب درونی، فاسدان بر دل او راهی ندارند تا در آن نفوذ کرده و آن را منقلب سازند؛ صرف نظر از این که به جهت محجوب بودن و پوشیده ماندن اعضا و جوارح حساس و حتی صورت زن از اغیار، نه مورد توجه مفسدان و اغفالگران واقع می شود و نه آنان به زنی که مورد توجه واقع نشده طمع می یابند تا زحمت دسیسه چینی و اغفال او را به خود دهند؛ حجاب ظاهری و چادر سیاه^۱ که کمتر از بی حجابی و چادر رنگی جلب توجه می کند، در رفع بلا نقش مؤثری دارد چراکه وقتی زن خود را با پوشش و آرایش جالبی عرضه نکرده و خودنمایی نکند، طمعی بدان شدت در دل های پست و پلید و بیمار ایجاد نمی شود که مورد توجه و سوء استفاده دیگران قرار

۱. در این خصوص می توانیذ به مقاله «مشکی مکروه؟» در شماره ۲۸ شمیم معرفت مراجعه نمایید. اگر نشریه در دسترس شما نیست از طریق سایت نشریه می توانید مقاله را تهیه نمایید.

گیرد. حجاب دفاعی است عاقلانه و خود در حکم «علاج واقعه را قبل از وقوع کردن» و پیشگیری از خطر است؛ اما به صورت بسیار مؤقرانه و محترمانه؛ همراه با حفظ عزت نفس و عفت و عصمت و شرافت حقیقی زن که در غیر این سنگر، تحصیلش یا حفاظتش از جمله محالات است.

«در اسلام نگفته‌اند، حجاب حتماً باید با چادر مشکی باشد، اما بهترین حجاب چادر مشکی است. رنگ‌های گوناگون یک نوع جذبه دارد و قرآن درباره راه رفتن زن‌ها وقتی تعریف یک دختر را می‌کند، می‌فرماید: "تَمْشِي عَلٰی اسْتِخْيَاءٍ" (قصص/۲۵) یعنی دختر شعیب در کوچی به نحوی راه می‌رفت که دریایی از حیا و وقار بود. لباس هر چه ساده‌تر و رنگش سیرتر باشد، در این‌که چشم‌ها را جذب نمی‌کند، اثر بیشتری دارد.^۱

۱۲- حجاب و جاذبه

اصولاً ارتباط کمتر و دوری از شیء مطلوب، جذابیت آن را بیشتر می‌کند. مثلی است معروف که می‌گوید: «دوری و دوستی»؛ بنابراین پوشش زن جذابیت او را در نظر مخالف بیشتر می‌کند و تلاش پیگیرش را برای وصال فزونی خواهد بخشید. شکوفایی ذوق‌های ادبی، نگارش داستان‌هایی نظیر لیلی و مجنون و فرهاد و شیرین و... همه در سایه حجاب زن و مهجوری مرد تحقق یافته است؛ پس حتی اگر زنان خواهان تحکیم موفقیت و افزایش محبوبیت خویشند، باید آن را در پناه حجاب به دست آورند.

پیامبر اعظم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرموده‌اند:

۱. نرم افزار آثار حجت‌الاسلام قرائتی؛ مجموعه فیش‌های تبلیغی (۵) لباس-آداب و انواع ص ۱۰

« همانا آدمی به آن چه از او باز دارند آزمند و حریص است.»^۱

« آلفرد هیچکاک، با تجربه‌ای که در فن فیلم‌سازی دارد، می‌گوید: من معتقدم زن باید مثل فیلمی پرهیجان و پرآنتریک باشد؛ یعنی ماهیت خود را کمتر نشان دهد و بگذارد مرد برای کشف آن‌ها بیشتر به خود زحمت دهد. زنان شرقی تا چند سال پیش به خاطر حجاب، خودبه‌خود جذاب می‌نمودند و همین مسئله جاذبه نیرومندی به آن‌ها می‌داد؛ اما به تدریج با تلاشی که زنان این کشورها برای برابری با زنان غربی از خود نشان می‌دهند، حجاب و پوششی که دیروز بر زن شرقی کشیده شده بود، از میان می‌رود و همراه آن از جاذبه جنس او هم کاسته می‌شود.»^۲

۱۳- حفاظت از جواهرات

زن ایده‌آل اسلام که بهشت جایگاهش خواهد بود، همچون یاقوت و مرجان و سایر جواهرات اصلی است که جواهر فروشان آن‌ها را در پوشش مخصوص قرار می‌دهند تا همچون جواهرات بدلی به آسانی در دسترس این و آن قرار نگیرد:

« فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ لَمْ يَطْمِئِنَّهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَ لَا جَانٌ ... كَأَنَّهِنَّ الْيَاقُوتُ وَ الْمَرْجَانُ - در آن باغ‌های بهشتی زنانی هستند که جز به همسران خود عشق نمی‌ورزند؛ و هیچ انس و جنّ پیش از این‌ها با آنان تماس نگرفته است... آن‌ها همچون یاقوت و مرجانند!» (الرحمن/۵۶ و ۵۸)

۱. میزان الحکمه ج ۳ ص ۲۷ ح ۸۰۳ - إِنَّ ابْنَ آدَمَ لَحَرِيصٌ عَلَى مَا مَنَعَهُ

۲. « مظلومیت زن در طول تاریخ »، نوشته عبدالکریم شیرازی، ترجمه لاله بختیاری و

زن ایده آل قرآن « كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ »؛ یعنی مروارید پوشیده در صدف است، نه مثل جواهرات بدلی که در هر جا بدون پوشش به چشم می‌خورند.

۱۴- حجاب و حس احترام

باید توجه داشت که هم رفاه حال زن و هم صلاح و مصلحت خود مرد (از نظر سلامت نفس و سعادت واقعی او) در آن است که ارزش وجودی زن را به معیار و الگوهای آسمانی دریابد و درک کند تا در مراعات حریم حرمت او، خود را موظف به خویشتن داری بداند و در این صورت تماس از ورای حجاب همراه با پاک نگری کافی است که هم زن را در جامعه تبدیل به موجودی شایان احترام نماید و هم مرد را از گزند و و آفت دیدار جمال زن - که خود در حکم دامی است بر سر راه صاحبان قلوب پاک و آفتی برای صاحبان ایمان واقعی - مصون دارد؛ زیرا زیبایی به طور اعم در طبیعت حد و مرزی ندارد و نمی‌توان باور کرد که از کثرت دیدار و برخورد با جمال زن، مردی بتواند آن قدر بدان خو بگیرد و عادت نماید که دیگر کمترین حساسیتی در مقابل هیچ چهره زیبایی از خود نشان ندهد و اگر در غرب مردانی پیدا می‌شوند که بعد از پشت سر نهادن دوران جوانی سر تا پا آلوده و غرق در شهوات، به زن بی‌اعتنا هستند، این بی‌اعتنایی نتیجه عادت به زن نیست، بلکه ناشی از نفرت نسبت به زن است در اثر افراط در بوالهوسی و روابط افراطی نامشروع رایج در غرب که با مسئله «بی‌اعتنایی از روی خویشتنداری و معرفت و بصیرت نسبت به زن» بسیار فاصله دارد.

۱. وَ حُورٌ عِينٌ * كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ - و همسرانی از حورالعین دارند * همچون مروارید

ناگفته پیداست که اگر مرد از ایمان و تقوای حقیقی بهره مند باشد، حس احترام او نسبت به زن صرفاً از روی درک و فهم و بصیرت و معرفت می‌تواند باشد که در آن زشتی و زیبایی یا پیری و جوانی زن نمی‌تواند نقشی داشته باشد؛ همان‌طور که در تماس محترمانه از ورای حجاب، زشتی و زیبایی زن نمی‌تواند در ایجاد حس احترام علت و سبب به‌شمار رود؛ ولی آیا ادعای ایمان و تقوا از هر مردی قابل قبول صاحبان افکار و عقول سلیم و آگاه می‌تواند باشد؟ بلکه باید آثار و علائم چنان ایمان و تقوایی، در تمام اعمال و رفتار و افکار و حالات چنان مردی منعکس و متجلی گردد و نه در یک مورد به‌خصوص! امتیاز تماس مرد از ورای حجاب در آن است که اگر احترامی هم نسبت به زن مرعی بدارد، مسلم است که آن حس احترام حقیقی بوده و ارتباطی با جمال زن ندارد؛ زیرا از زشتی و زیبایی او خبر ندارد و بالعکس در بی‌حجابی این مشکل اساسی در روابط اجتماعی زن و مرد همواره باقی است که در رویارویی با زنی که از جمال و زیبایی بهره‌ای دارد، ناخودآگاه حس احترام و خضوع و خشوعی محیلانه به هر مرد بوالهوسی دست می‌دهد تا نظر طرف را به خود معطوف دارد، تا آن‌جا که اگر زنی فاقد چنان امتیازی باشد، با سردی و بی‌اعتنایی با او برخورد می‌نماید و یا با احترام تصنعی و ریایی روبرو می‌شود که مفهوم مخالفش به سهم خود چیزی جز هتک حرمت و تحقیر و توهین به زن نمی‌تواند باشد.

زیرا به زبان خود گویای این حقیقت است که از نظر وی زن تنها به خاطر جمالش ارزش دارد و بس و گر نه چنگی به دل نمی‌زند! و این بزرگ‌ترین تحقیرها و توهین‌هاست به عالم بانوان که اگر از جوانی و جمال و زیبایی

بهره‌مند بودند، در پیش هر مردی عزیزند و گرنه موجودی هستند پست و بی‌ارزش!

۱۵- زیبایی پایدارتر

امیرالمؤمنین امام علی علیه‌السلام فرمود:

صَيَانَةُ الْمَرْأَةِ أَنْعَمُ لِحَالِهَا وَ أَدْوَمُ لِحَمَالِهَا .

نگهداری زن، حال و روز او را خوش‌تر و زیبایی‌اش را پایدارتر می‌کند.^۱

۱۶- شجاعت حقیقی

حال با در نظر گرفتن اصول و با دسترسی به مسلمات نامبرده فوق، باید روشن شود که آیا حجاب نشانه جبن و ترس یا معلول سوءظن بیجا نسبت به مرد بوده و متقابلاً بی‌حجابی در زن عادی نیز نتیجه شجاعت و شهامت است و یا واقعیت امر به غیر از این تواند بود؟

پاسخ روشن است و نیازی به بحث و استدلال نیست که شهامت و شجاعت کذایی در زن بی‌حجاب یا نتیجه غفلت و جهالت اوست و یا معلول سنخیت روحی او با روح مرد؛ یعنی نتیجه تغییر و تحول روحی و دوری از فطرت اولیه پاک زن تحت تأثیر شرایط زمان، که نه متوجه تحقیرها و توهین‌ها و کم‌حرمتی‌های ناشی از نگاه‌های آلوده مردان لاقید و لابیالی می‌گردد و نه نگران از دست دادن مواهب روحی و طبیعی خود، آن‌هم به حدی که به راحتی قادر است نگاه‌های شهوانی مردان را تحمل نماید و یا از روی کوتاه‌فکری و غفلت و جهالت، نظر و نگاه آلوده همه مردان را تأویل و تفسیر

۱. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم ص ۴۰۵

نموده، حمل بر صحت نماید تا در نتیجه، در برخورد و تماس مستقیم با مردان مختلف کمترین احساس ناراحتی ننماید؟

آیا با وجود این همه گزارش و آمارهای مستند نامبرده در مورد عدم امنیت کامل برای زن در سرتاسر جهان، می‌توان پذیرفت که خوش‌بینی و یا چنان شجاعت زن در این مقام از روی واقع‌بینی و مآل‌اندیشی بوده و از اصالت کاملی برخوردار است! بالعکس معلول جهالت و ناآگاهی و بی‌خبری زن بی‌حجاب و یا محصول انحراف و بلکه انحطاط روحی و اخلاقی در زن است، آن هم به حدی که از درک فساد نیت و آلودگی نگاه‌های شهوانی مرد، به علت سنخیت روحی، احساس هیچ‌گونه ناراحتی و ناامنی نمی‌نماید و بلکه برعکس خود نیز از آن احساس خوشی و خرسندی می‌کند! که به سهم خود گواه است بر فاسد شدن روح زن و ضایع شدن مواهب خدادادی او و تغییر ماهیتش و بالاخره گم کردن «شخصیت و هویت» اصلی خویش در لابلای مفاسد اخلاقی جامعه؛ و این نیست مگر محصول شجاعتی ناشی از جهالت!

همچنین است معنی ترس زن باحجاب از مرد، به علت علم و آگاهی از غایت مراتب ناامنی ظاهری و باطنی از ناحیه مردی که به این سادگی نمی‌تواند میل خود را مهار کند و از جمال هر زنی در گذرد و نیز مراقبت‌ها و پیش‌بینی‌های لازم و پیشگیری از ناامنی‌هایی است که در ذات چنین ترس و خوفی خود ناشی از دو امتیاز روحی و اخلاقی موجود در او است:

یکی شهامت و شجاعتی است که در مهار نفس و پیشگیری از خودنمایی و عرضه خود به هر مرد و نامردی دیده می‌شود و دیگری حصول علم و معرفت

در احوال خود و دیگران و درک موقعیت زمانی خویش است؛ یعنی با علم و آگاهی کامل نسبت به ناامنی جهان و درک ارزش‌ها و سرمایه‌های والای خدادادی (عفت و عصمت و عاطفه) در مقام دفاع از عزت و شرف و ارزش و احترام خود و حفظ کامل عفت و عصمتش، حجاب را به‌عنوان سنگر دفاعی و وسیله مقابله با آن شهوات و هوس‌های حیوانی اغیار، انتخاب می‌نماید؛ پس مسلم است که وقتی «خوف یا ترس» از روی معرفت حاصل شود، می‌تواند خود از شجاعت سرچشمه بگیرد؛ به‌خصوص وقتی که زن حد اعلای شجاعت را در اعمال و رفتار خود عملاً نیز نشان داده باشد؛ چه این‌که خود حجاب نشانه اعراض از خودنمایی و عرضه زن است به مرد بیگانه.

بنابراین شجاعت و شهامت واقعی از آن زنی است که از عهده مهار نفس برآید و از میل خودنمایی و جلب نظر مردان با پوشش و آرایش شهوت‌انگیز در جامعه بپرهیزد و به قول گاندی: «خود را به منظور جلب شهوت مرد نیاراید و زیر ننگ چنین خفتی نرود» و آنگاه که از عهده نفس اماره‌ای برآمد - که او را به سبب دسترسی به امتیازاتی چون جمال و مال و منال و زر و زیور و پوشش بدن‌نما و آرایش شهوت‌انگیز از خود بیخود کرده و وادار می‌ساخت تا با عرضه کردن خود به بدترین وضعی، آتش حسرت در دل پیرو جوان بی‌فرورد - می‌توان گفت در چنین شرایطی او از یک شجاعت واقعی و شهامت اخلاقی حقیقی برخوردار است؛ و برعکس ترسو و جبون و بزدل و بی‌شخصیت زنی است که می‌ترسد اگر مردان بیگانه ولو از روی میل و شهوت، عنایتی به او نکرده و نسبت به او بی‌اعتنا باشند، او از جرگه آدمیت خارج

شود و به دست فراموشی سپرده شود؛ پس ترسو، جبون و محروم از فضیلت روحی و اخلاقی «شهامت و شجاعت»، زنی است که از خود رأی و اراده ای نداشته باشد و از ادراک درست و اعتماد به نفس آنقدر محروم مانده باشد که اینک دهن بین و سردرگم و تابع اراده دیگران گشته است و چون او از خود تصمیم و اراده مستقلی ندارد، در انتظار نشسته است تا دیگران برایش تصمیم بگیرند.

اما با بی حوصلگی تمام از این انتظار ظاهراً طولانی، خود با پوشش و آرایش شهوت‌انگیز، در هر حال می‌خواهد نظر مردان بیگانه را به خود جلب نماید؛ بنابراین اگر زن در جست‌وجوی جا و مقام ارزشمند حقیقی خود در جامعه است و می‌خواهد همواره محترمانه مورد توجه همگان باشد و به صورت واقعی از احترام لازم در جامعه برخوردار باشد، در این صورت ابتدا باید از شهامت کذایی (بی‌حجابی و انواع بی‌عفتی‌ها) صرف نظر نماید و قبل از همه، خود، عنایتی به حفظ عفت و عزت نفس خویش داشته باشد و پس از مهار کردن میل و هوس «خودنمایی» با پوشش و آرایش و ادا و اطوار تحریک‌آمیز که از جمله عوارض روحی همه زنان خودخواه و از خودراضی است، قهراً در سایه پاک‌دامنی و پاکدامنی به فضیلت مهمی به مانند شهامت اخلاقی و عفت و عصمت و عزت نفس، دست خواهد یافت که از جمله نشانه‌های مسلم شجاعت و شهامت حقیقی به شمار می‌رود.

توصیه‌های اخلاقی به مردان

روایات زیادی وجود دارد که می‌توان آن‌ها را توصیه اخلاقی به مردان

نسبت به زنان شمرد که از خطرهای تماس مردان با زنان آگاه باشند. و از طرفی توجه داشته باشند که نسبت به حجاب خانواده خود مسئولند.

قرآن می‌فرماید:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَ قُودُهَا النَّاسُ وَ الْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَ يَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

ای کسانی که ایمان آورده‌اید خود و خانواده خویش را از آتش نگه دارید. آتشی که هیزم آن انسان‌ها و سنگ‌هاست؛ آتشی که فرشتگانی بر آن گمارده شده که خشن و سختگیرند و هرگز فرمان خدا را مخالفت نمی‌کنند و آنچه را فرمان داده شده‌اند (به طور کامل) اجرا می‌نمایند! (تحریم/۶)

در همین رابطه امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام به فرزندش امام مجتبی علیه‌السلام چنین توصیه می‌فرماید:

«تا می‌توانی کاری کن که زن تو با مردان بیگانه معاشرت نداشته باشد. هیچ چیز بهتر از خانه، زن را حفظ نمی‌کند؛ همان‌طور که بیرون رفتن آنان از خانه و معاشرت با مردان بیگانه در خارج خانه برای‌شان مضر و خطرناک است، آوردن مرد بیگانه به داخل خانه و اجازه معاشرت در داخل خانه به او دادن نیز مضر و خطرناک است. اگر بتوانی کاری کنی که [همسرت] جز تو مرد دیگری را نشناسد، چنین کن»^۱

با توجه به این روایت و روایات دیگر می‌توان دریافت که آنچه اسلام دست‌کم به صورت یک امر اخلاقی توصیه می‌کند، این است که تا حد ممکن اجتماع مدنی غیر مختلط باشد.

۱. مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول ج ۲۰ ص ۳۰ - وَ اكْتَفَى عَلَيْهِنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ بِحِجَابِكِ إِيَّاهُنَّ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحِجَابِ خَيْرٌ لَكَ وَ لِهِنَّ مِنَ الْإِرْتِيَابِ وَ لَيْسَ خُرُوجُهُنَّ بِأَشَدَّ مِنْ دُخُولِ مَنْ لَا تَتَّقُ بِهِ عَلَيْهِنَّ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا يَعْرِفَنَّ غَيْرَكَ مِنَ الرِّجَالِ فَافْعَلْ

این حدیث نیز در همین موضوع است:

«از علی علیه السلام روایت شد که فرمود:

ما نزد رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم نشسته بودیم که آن حضرت فرمود:

به من بگوئید که چه چیزی برای زنان بهتر است؟

همه ما از جواب بازماندیم و متفرق شدیم، و من نزد فاطمه آدمم و آن چه را

که پیامبر از ما پرسیده بود و ما نتوانسته بودیم جواب دهیم، برای او باز گفتم.

فاطمه گفت: ولی من جواب این سؤال را می دانم، بهترین چیز برای زنان آن

است که مردان را نبینند و مردان نیز آنان را نبینند.

علی علیه السلام گوید: من به نزد رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم بازگشتم و

به آن حضرت گفتم: ای رسول خدا! من پاسخ آن سؤال را می دانم و آن این

است که: بهترین چیز برای زنان آن است که مردان را نبینند و مردان نیز آن ها را

نبینند.

رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمودند: چرا هنگامی که نزد من بودی این

جواب را بیان نکردی، بگو بدانم چه کسی آن را به تو تعلیم داده است؟

گفتم: فاطمه علیها السلام.

پس رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم از این امر تعجب کردند و گفتند: همانا

فاطمه پاره‌ای از تن من است.^۱

همچنین رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمود:

۱. وسائل الشیعة ج ۲۰ ص ۶۷ - عَنْ عَلِيٍّ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ص فَقَالَ أَخْبِرُونِي

أَيُّ شَيْءٍ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ فَعَيَّنَا بِذَلِكَ كُنَّا حَتَّى تَفَرَّقْنَا فَرَجَعْتُ إِلَى فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ فَأَخْبَرْتَهَا

الَّذِي قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ص وَ لَيْسَ أَحَدٌ مِنَّا عِلْمَهُ وَ لَا عَرَفَهُ فَقَالَتْ وَ لَكِنِّي أَعْرِفُهُ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ أَنْ

لَا يَرَيْنَ الرَّجَالَ وَ لَا يَرَاهُنَّ الرَّجَالُ فَرَجَعْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ سَأَلْتَنَا أَيُّ

شَيْءٍ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ وَ خَيْرٌ لَهُنَّ أَنْ لَا يَرَيْنَ الرَّجَالَ وَ لَا يَرَاهُنَّ الرَّجَالُ قَالَ مَنْ أَخْبَرَكَ فَلَمْ تَعْلَمِي وَ

أَنْتِ عِنْدِي قُلْتُ فَاطِمَةَ فَأَعْجَبَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ ص وَ قَالَ إِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ

«أَيُّمَا رَجُلٍ رَضِيَ بِتَزْوِينِ امْرَأَتِهِ وَ تَخْرُجَ مِنْ بَابِ دَارِهَا فَهُوَ دَيْوُثٌ وَ لَا يَأْتُمُ مَنْ يُسَمِّيهِ دَيْوُثًا وَ الْمَرْأَةُ إِذَا خَرَجَتْ مِنْ بَابِ دَارِهَا مُتَزَيِّنَةً مُتَعَطَّرَةً وَ الزَّوْجُ بِذَلِكَ رَاضٍ بِنَبِيِّ لِرَوْحِهَا بِكُلِّ قَدَمٍ بَيْتٌ فِي النَّارِ

اگر مردی راضی شود به آرایش نمودن و خارج شدن زن از خانه، بی غیرت است و کسی که این مرد را بی غیرت بنامد گناهی نکرده است و زن هنگامی که از خانه اش با آرایش و عطر خارج شود و شوهرش به این عمل رضایت دهد به هر قدمی که زن بر می دارد برای شوهر او خانه ای در جهنم ساخته می شود.^۱

حضرت علی علیه السلام نیز خطاب به مردم عراق فرموده اند:

« يَا أَهْلَ الْعِرَاقِ بُنِيتُ أَنْ نِسَاءَكُمْ يُدَافِعَنَّ الرَّجَالَ فِي الطَّرِيقِ أَمَا تَسْتَحُونَ

ای اهل عراق شنیده ام زن های شما در کوچه ها و خیابان ها و راه ها با مردان برخورد می کنند و بدن های آن ها با هم تماس دارند شما از این گونه اعمال شرم ندارید.^۲

و در حدیث دیگری فرمود:

« أَمَا تَسْتَحُونَ وَ لَا تَعَارُونَ نِسَاؤَكُمْ يَخْرُجْنَ إِلَى الْأَسْوَاقِ يُزَاجِمْنَ الْعُلُوجَ

آیا حیا نمی کنید و غیرت ندارید، زنان شما به بازارها در می آیند و با مردان نامحرم برخورد می کنند.^۳

حجاب از چه سنی؟

حتی اسلام عزیز می فرماید: فرزندان تان را قبل از رسیدن به سن تکلیف به نماز و روزه در حد توان شان وادار نمایید تا قبل از رسیدن به بلوغ، احکام الهی را

۱. جامع الأخبار (للشعیری) ص ۱۵۸

۲. مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار؛ ص ۲۳۷ (نوشته علی بن حسن طبرسی متوفای ۶۰۰ ه.ق.)

۳. مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار؛ ص ۲۳۷ (نوشته علی بن حسن طبرسی متوفای ۶۰۰ ه.ق.)

بیاموزد و روح و جسم‌شان آمادگی قبول تکالیف حضرت احدیت را داشته باشد. همین امر درباره‌ی دیگر احکام الهی از جمله حجاب صدق می‌کند. حجاب دختر بچه‌ها قبل از تکلیف یک نوع تمرین و عادت برای اوست و همچنین روش امامان معصوم (علیهم‌السلام) را به ما نشان می‌دهد که لازم است دختران‌مان را در این سنین بیوشانیم. راوی می‌گوید:

« زمانی چند تن از بنی‌هاشم امام رضا علیه‌السلام را به مهمانی دعوت نمودند. در خانواده آن‌ها دختر کوچکی حضور داشت و آنان طبق معمول دختر را نزد خود نشانده و مورد نوازش قرار دادند بعد از آن که دختر نزد امام (علیه‌السلام) آوردند، حضرت پرسید چند سال دارد؟ گفته شد: پنج سال. بعد (به اشاره امام (علیه‌السلام) او را از محضر امام دور کردند.»^۱ در روایت دیگری احمد بن نعمان از امام علی علیه‌السلام پرسید: « دختری شش ساله پیش من است که با او خویشی و محرمی ندارم، فرمود: به دامت منشان و او را مبوس.»^۲

و رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرمود:

« إِذَا بَلَغَتِ الْجَارِيَةُ سِتَّ سِنِينَ فَلَا تُقْبَلُهَا وَ الْعُلَامُ لَا تُقْبَلُ الْمَرْأَةُ إِذَا جَاوَزَ سَبْعَ

سِنِينَ - چون دختر به شش سالگی رسد، دیگر او را نبوسید، و زن پسر را پس از

۱. الکافی (ط - الإسلامية) ج ۵ ص ۵۳۳ - أَنْ بَعْضَ بَنِي هَاشِمٍ دَعَاهُ مَعَ جَمَاعَةٍ مِنْ أَهْلِهِ فَآتَى بِصَبِيَّةٍ لَهُ فَأَدْنَاهَا أَهْلَ الْمَجْلِسِ جَمِيعًا إِلَيْهِمْ فَلَمَّا دَتَّتْ مِنْهُ سَأَلَ عَنْ سِنِّيهَا فَقِيلَ خَمْسٌ فَنَحَّاهَا عَنْهُ.

۲. مکارم الأخلاق ص ۲۲۳ - سَأَلَهُ أَحْمَدُ بْنُ النُّعْمَانِ فَقَالَ عِنْدِي جُوَيْرِيَةٌ لَيْسَ بَيْنِي وَ بَيْنَهَا رَحِمٌ وَ لَهَا سِتُّ سِنِينَ قَالَ فَلَا تَضَعُهَا فِي حَجْرِكَ وَ لَا تُقْبَلُهَا.

هفت سالگی نبوسد.»^۱

از امام صادق علیه السلام نیز روایت شده:

« إِذَا بَلَغَتِ الْجَارِيَةُ سِتَّ سِنِينَ فَلَا يُقْبَلُهَا الْعُلَامُ وَالْعُلَامُ لَا يُقْبَلُ الْمَرْأَةَ إِذَا حَارَّ

سَبْعَ سِنِينَ - دختری که سنش به شش سالگی رسیده پسر بچه او را نبوسد، و

پسر بچه که از هفت سال گذشته است زن نامحرم را نبوسد.»^۲

پایان

آنچه در این مقاله آمد تمام فواید و ظرایف حجاب نبود، بلکه به اندازه بضاعت نویسندگان مطالبی مطرح شد. اما اثبات تقدس و جاذبه‌های حجاب و عفاف در متون دینی سبب‌ساز گسترش فرهنگ حجاب و عفاف در بین زن و مرد جامعه خواهد شد و سالم‌سازی نهادهای اجتماعی بدون توجه به حجاب و فواید آن امکان‌پذیر نیست. اهمیت شناسایی حجاب سرچشمه در ضرورت پردازش شخصیت معنوی‌زا دارد و خلأ محسوس عدم وجود الگوهای مناسب برای حجاب و عفاف سبب انتخاب الگوهای نازل حجاب در جامعه می‌شود. اصلاح هندسه‌های معرفتی در خصوص ترویج مسئله حجاب و عفاف مستلزم ارائه فواید و آثار آن است؛ چه این که فواید حجاب در حدی است که بدون آن فرد و جامعه دچار لغزش و آسیب جدی خواهند شد.

۱. مکارم الأخلاق ص ۲۲۳

۲. لایحضره الفقیه ج ۳ ص ۴۳۷